

*Minu Eestimaa püsib minus,
ta põldude ristikulõhn.
Minu Eestimaa püsib minus,
ta keel ja ta kodune õhk.*

(Ülle Niinemägi, Urmas Alender)

Miks peaks maal (loe: Eestimaal) elu alles jääma

Haridusest algab kõik. Mind õpetas lugema isa. „Sipelgas Ferda „ oli raamatu pealkiri, mida enne kooli iga päev lugema pidin. Ei olnud kerge. Alles hiljem sain aru, et vanemad soovivad oma lastele head, õpetavad, aitavad, suunavad neid. Kõik algab ikkagi kodust.

Miks haridusametnikud tahavad väikelinnade ja maastelt kodu ära võtta? Kulla ametnikud, tulge oma kõrge posti otsast alla, tulge m a a l e ja vaadake, kuidas siin elatakse.

Ühest küljest on arusaadav soov anda õpilastele võimalikult head keskharidust. Miks ei või aga teha seda oma kodukohas? Võtame näiteks perekond Kase, kus on 12 last. Kõik lapsed on andekad, tragid, tublid, õpivad hästi, on kunsti -ja muusikahuvidega. Kuidas saavad need lapsed iga päev linna kooli sõita või internaadis(vabandust, õpilaskodus) elada? Missuguse rahaga? Kas riik maksab peale sõidukulude ka nende toidumured linnas kinni? Ja elukoha maksumus? Mis see kõik rahas teeb? On's tõesti nii, et maainimene enam haridust ei saagi? Jah, nii nagu eelmise sajandi algul, et hariduse said vaid kaks-kolm pere vanemat last.

Paljud pered tulevad vaevu ots otsaga kokku. Selleks ei pea olema majandusteadlane, et aru saada: koos olles tullakse kergemini toime.

Miks te tahate lapsed k o d u s t ära saata? 15-16-aastane inimene võib küll väliselt olla peaaegu täiskasvanu, aga hingelt on ta üsna laps alles. Ta ei tea veel, mida ta tahab, tal on vaja kujunemis-ja kasvamisega. Tihtipeale ei tea gümnaasiumi lõpetajadki, kuhu edasi õppima minna.

Minu juhatatavas 12. klassis on noori, kes aitavad oma vanemaid talutöödes. Miks te võtate sellised lapsed oma vanemate juurest ära? Arvatavasti suudab tema isa talle elukooli õpetada mitu korda paremini kui ükski teooria või kutseõpetus. Las laps elab oma kodus. Koolist saab ta hariduse, aga kodusoojust ei suuda asendada parimgi õpetaja. Rääkimata töökasvatusest, mis praegusaegselt koolist ammu kadunud on.

Väiksemas koolis jõuab õpetaja kõnelda iga õpilasega. Mõnikord on tähtsam ellusuhtumine, mida maakooli õpetaja noorele inimesele kaasa annab. Südameheadus ja elava looduse nägemine on väärtused kogu eluks. Abja kooli gümnaasiumi osas on 91 õpilast. Paljud meie lõpetajad on läinud kõrgkoolidesse õppima. Neist on saanud nii direktoreid kui doktoreid, kunstnikke ja teadlasi.

Nimede loetlemine läheks pikaks. Ja kas see ongi kõige tähtsam? Ehk on tähtsam see, et nooruk oskab hinnata oma vanemate tööd, ta on kasvanud looduses, ta näeb elu tegelikke väärtusi, ta suudab näha inimest enda kõrval. Väiksemas koolis on võimalik suhelda iga gümnaasiumi õpilasega eraldi. Noor ei tunne end seal tühipalja mutrikesena, vaid ta on vajalik, ta on arvestatav isiksus, ta on hinnatud.

Kust algab tegelikult kogu kultuur? Kust me tuleme? Ärgem unustagem, et Eestimaa rahvas koosneb siiski kõikide maanurkade, asulate ja väikelinnade inimestest samuti kui Tartu, Tallinna inimestest. Laulupidudel tunneme ühtviisi hardust ja anname üksteisele käed, laulame kui ühest suust. Kuidas siis nüüd maainimene enam ei kõlba? Kui kaotatakse keskmise suurusega

gümnaasiumid maakohtades, hakkab kahanema ka põhikool ja noored pered suunduvad linna.

See on hävitav löök väikelinnadele: kui kaob haridusasutus, hääbub ka linnake, alev, küla.

Abja Gümnaasiumis korraldatakse luuleõhtuid, millest võtab alati osa laulev direktor. Äsja toimus meil kodanikupäev, kus viibisid vallavanem Peeter Rahnel, Riigikogu aseesimees Jüri Ratas jt.

Kõik klassid joonistasid või meisterdasid soovide puu. Esimese klassi laste lõngajupikestest meisterdatud puu oli kõrvuti 9. ja 12. klassi soovipuuga. Abja Gümnaasium on kui üks pere. Laske meil ja meiesugustel koolidel elada seni, kui meil elujõudu on.

*Ja tulgu või halvadki ajad,
ei lähe ka ajades,
kuni siin mind ükski veel vajab
neis madalais, madalais majades.*

Silvia Mälksoo,
Abja Gümnaasiumi õpetaja